

PRODUKCIJA IN TEHNOLOGIJA

ČLOVEKOVA MENJAVA Z NARAVO

- Mehanski determinizem je zamisel, da je lahko samo 1 vzorčni faktor- okolje odgovoren za glavne kulturne razlike po svetu. Mehanski determinizem lahko ovržemo.
- Preprosta vzorčna povezava med ekološkimi razmerami in družbeno organizacijo ne obstaja. Po drugi strani pa narava postavlja prepreke pred izbirami, ki so človeku na voljo. Npr. če je podnebje mrzlo ne moremo pridelovati pšenice. Vsak ekosistem ponuja nekaj različnih možnosti, nekatere pa izključuje.

KULTURNA EKOLOGIJA

- Kulturna ekologija je predvsem ameriška specializacija v antropologija. Glavna sta Steward in White.
- Kuper je zapisal, da lahko kulturno ekologija najdemo že pri Darwinu.
- White je predstavljal zasnovane teorije kulturne evolucije, pri katerih je stopnjo razvitosti videl kot funkcijo količine energije, ki jo neka družba izkoristi iz svojega okolja. Na kulturo je gledal kot na avtonomno območje.
- Steward vidi kulturno ekologijo kot doktrino o kulturni evoluciji in rezultat interakcije med različnimi vrstami materialnih dejavnikov: demografije, ekologije in tehnologije. V modelu kulturne evolucije razlikuje med različnimi stopnjami sociokulturne integracije, s čimer pravi o različnih velikostih in kompleksnosti posameznih družb. Vendar pa so po njegovem materialni faktorji tisti, ki določajo nivo sociokulturne integracije družbe.
- Steward razlikuje med jedrom neke kulture in med ostalo kulturo. Jedro se nanaša na materialne preživetvene procese.

KULTURNA EKOLOGIJA IN MARKSIZEM

- Med kulturno ekologijo in marksizmom je nekaj vzporednic. Oba poudarjata pomen materialnih faktorjev v procesih družbenih in kulturnih sprememb, oba zavračata sociobiologijo in oba sta prepričana, da je mogoče človeško naravo oblikovati na nešteto načinov. Prav tako oba izpostavljata pomen dejavnikov, ki so zunaj človeške zavesti.
- Bistvena razlika med obema usmeritvama zadeva vlogo človekovega delovanja in družbenih nasprotij. Marksisti menijo, da glavna nasprotja v družbi nastanejo zaradi družbene organizacije razmerja med tehnologijo in lastnino, med delovno silo in kapitalom, prvenstveno gonilo pa je razredni boj. Kulturni ekologi pa pojasnjujejo zgo. Spremembe z interakcijo med demografskimi faktorji, ekološko prilagodljivostjo in tehnologijo.
- Tako marksizem kot kulturna ekologija odpirata vrsto ambiciozno zastavljenih vprašanj o odnosu med dejavniki, ki oblikujejo človekovo življenje in ponujata tehtne odgovore nanje.
- Obe posvečata zelo malo pozornosti dejavnikom, ki jih povezujemo s človekovo zavestjo. Delno so tudi zato njune razlage zelo funkcionalistično usmerjene in največkrat izpuščajo kulturne projekte, ki so v samem jedru antropološkega zanimanja.
- Te teorije zreducirajo množico kulturnih in družbenih procesov na odvisne spremenljivke, se pravi na proizvod objektivnih dejavnikov. Na ta način spregledamo kompleksno medsebojno vplivanje različnih dejavnikov, ki v različnih družbah dobijo čisto specifično obliko.

- Kulturno ekologijo kritizirajo tudi zaradi besednjaka, ki so si ga izposodili iz naravoslovja. To ne omogoča jasnega razumevanja pojavov, ki so povezani z zavestjo, interakcijo in namernostjo.
- Kot drugi organizmi so tudi ljudje podrejeni naravnim zakonitostim, vendar stojijo tudi izven teh zakonitosti.

ČLOVEKOVI POSEGI V EKOSISTEM

- Ljudje na okoljske dejavnike ne odgovarjajo mehanično, pa čeprav ti dejavniki posredno ali neposredno vplivajo na njihovo delovanje.
- Takšno razmišljanje nas zavede v domnevo, da družbe ne uničujejo ekoloških pogojev za svoje preživetje in se v tem smislu samoregulirajo. Globalna ekološka kriza v današnjem času kaže, da to zanesljivo ne drži vedno.
- Manjše krize so se dogajale že v preteklosti npr. dezertifikacija Bližnjega vzhoda zaradi prekomerne paše.
- 2 medsebojno povezana dejavnika bosta dramatično pospešila procese sprememb v ekološkem okolju. To sta rast prebivalstva in tehnološke spremembe. Te avadno pomenijo pospešeno izkoriščanje naravnih bogastev in povečano porabo energije. Rast prebivalstva pa je po navadi rezultat tehnoloških sprememb.

TEHNOLOGIJA

- Tehnologijo sestavljajo sistematizirane pridobljene veščine in materialni pripomočki, ki jih je človek izdelal in ki jih uporablja v svojih odnosih z naravo.
- DEF: Tehnologija je teorija o tehniki oz. postopkih in tehnikah.
- Tehnologije in tehnike so kulturni produkti, ki so sestavni del družbenih procesov in jih zato ne moremo preučevati ločeno od njih. Tehnike oblikujejo naše odnose, a tudi naši odnosi oblikujejo tehnike.
- Antropologijo zanima kakšne veščine uporabljajo ljudje in za kakšne namene, kako se prenašajo in konkretizirajo, in kako je distribucija teh veščin povezana s produciranjem kulturnih pomenov in z družbeno organizacijo.
- Tehnike so vtakane v habitus in v sisteme znanja.

PRODUKCIJSKI SISTEMI

- Svetovne produkcijske sisteme lahko klasificiramo po različnih kriterijih. Lahko jih ločimo na kapitalistične in socialistične. Za prve je značilno privatno lastništvo produkcijskih sredstev za druge pa, da so produkcijska sredstva last države.
- Drug način konceptualiziranja razlik med gospodarskimi sistemi klasificira družbe glede na prevladujoči način življenja
- Klasifikacija je lahko koristna saj nam predstavi idealne tipe, ki razkrivajo odnos med produkcijsko tehnologijo, načinom preživetja in ostalimi vidiki kulture in družbe.

KAPITALIZEM KOT PRODUKCIJSKI SISTEM

- V današnjem času kapitalizem ni zgolj prevladujoči način produkcije, ampak tudi postavlja omejitve ostalim načinom produkcije, ter jih ovira.
- Wallerstein deli kapitalistični svetovni sistem na 3 različna območja: center, polperiferijo in periferijo. Na periferiji je gospodarski razvoj odvisen od investicij in potreb centra, gospodarstvo pa je na teh območjih podvrženo nenapovedanim fluktacijam v tržnih cenah, nizkim mezdami in nizkim ravnem naložb.
- Na teorijo odvisnosti je vplivala marksistična doktrina. Poudarja, da je odvisnost perifernih, revnih dežel odvisnih od bogatih, ki jih izkoriščajo.

OD KMETSTVA DO DELAVSTVA

- Kapitalizem se vede do drugačnih načinov produkcije parazitsko.
- V mnogih delih sveta sta kapitalizem in preživetveno poljedelstvo prepletena.

PRIMERJAVA MED KAPITALIZMOM IN KMETSTVOM

- Kapitalistična produkcija je razdrobljena, saj vsak delavec opravlja le majhen del proizvodnega procesa. Temelji na formalnih hierarhijah in delovnih pogodbah posameznikov, nosilci različnih statusov pa so nadomestljivi. Produkcija se meri z denarjem, vrednost dela pa se izračunava kot funkcija denarja in izmerjenega delovnega časa. Glavni namen proizvodnje je kopičenje dobička, zaradi konkurenčnosti pa so tehnične inovacije nujne.
- Kmečka produkcija je holistična: posameznik sodeluje v vseh fazah njenega procesa. Organizacija dela temelji na sorodstvenih vezeh, lokalnih dogovorih in lokalni hierarhiji. Namen proizvodnje je prvenstveno zadovoljitev potreb v gospodinjstvu. Kmetje tekmujejo drug z drugim le takrat, ko prodajajo svoje pridelke na trgu, kar pa ni njihova primarna aktivnost. V kmečkem gospodarstvu časa, potrebnega za neko delo ne primanjkuje niti se ga ne meri.